

СВЯТКОВІ ЛИСТІВКИ ОДНОГО МИСТЦЯ

кову листівку, ми мимовільно вибираємо листівки із зображеннями, які вважаємо відповідними, значними, стимулюючими, естетичними та гарної мистецької якості.

Поширення випуску та вжитку листівок здобуло широку популярність в

Святковий час Різдва Христового викликає у нас ностальгічні роздуми, почуття надзвичайних очікувань, бажання ділити та дарувати родичам та друзям добрі новини, прагнення огорнути всіх теплом і бадьорістю, висловлюючи щирі побажання. Традиція надсилання привітальних листівок для вираження святкових побажань була і все ще є популярним способом зв'язку з сім'єю та друзями, незважаючи на те, як близько чи далеко вони

Україні на початку 20-го століття. Українці в діяспорі, особливо після комуністичної займанщини країни, видавали свої власні святкові листівки. Українці в Україні і в діяспорі звертали особливу увагу на зображення на листівках. У додаток до писаних побажань, своєрідні картини на святкових листівках іноді збуджували глибші почуття, роздуми, спогади минулого тощо. Довоєнні листівки західної України та зокрема листівки, видані діяспором, передаючи релігійний аспект свята, завжди включали особливі українські національні і народні ознаки. Наприклад, Святу Родину зображували в українському народнім одязі, три царі уособлювали українських історичних героїв, діти-колядники були одягнені в народний одяг. Для українців зображення таких особливостей на листівках було необхідною частиною їхньої ідентичності, згадкою своїх традицій та спадщини минулого.

Між деякими листівками, якими наш музей недавно збагатився, є дві листівки мистця Осипа Куриласа (1870-1951), які були видані в 20-тих роках у Львові. Одна листівка відтворює Святвечір у гуцульській хаті. Три покоління однієї сім'ї, свяково одягнені, сидять за столом, накритим білою скатертиною, з-під якої видно жмути сіна. На столі традиційні страви. Видніється колач та запалена свічка. На другій листівці бачимо групу колядників (старших і молодших) з музичними інструментами. У руках наймолодшого колядника велика

звізда. Усі одягнені у теплий зимовий одяг. У декого на головах смушеві шапки, на інших - шапки Січових Стрільців.

Мистець Осип Курилас закінчив мистецькі студії в Краківській Академії Мистецтв. Він спеціалізувався на портреті та живописнім малярстві, а особливо займався зображенням Гуцульщини та гуцульського побуту. Здобувши признання та позитивну оцінку за свої мистецькі твори, видавці почали замовляти у нього мистецькі роботи. Наприклад, він виготовив ілюстрації до Історії України Миколи Аркаса. Також він ілюстрував популярний дитячий журнал "Світ Дитини" і багато інших видань. Завдяки широкому попиту на листівки, багато їх Курилас створює не тільки із святковим змістом, але також видає листівки із зображенням історичних постатей, громадських діячів тощо. У 1910 році Курилас намалював дві картини на релігійну тематику – Мати Божа і Ісус Христос. У цих творах він перший включив українські елементи. Мати Божа та Ісус Христос одягнені у вишиті сорочки. Мистецькі критики вважають, що Курилас був одним із перших, який впровадив українську тематику в релігійні твори. Ці дві картини були виготовлені на замовлення українців в Америці для церкви в Сиракузах. Із благословенням Митрополита Шептицького обидві картини були репродуковані та доступні у формі кольорових літографій ширшому загалу. Дехто з нас знайомий із цими образами, бо колись їх можна було бачити майже в кожній хаті. Наш Музей має такі дві літографії. Під час Першої світової війни Курилас вступає в ряди Січового Стрільцтва та був призначений до військової пресової квартири. Його завданням було доставляти ілюстративний матеріал до різних військових видань. Одне із таких видань – це гумористичний журнал УССусів "Самохотник" (який також наявний в нашій бібліотеці), в якому знаходяться його карикатури та сатиричні поеми. Опісля багато його ілюстрацій можна знайти в Календарі-альманасі Червона Калина за 1930-і роки. Після війни Курилас оселився у Львові, продовжував ілюструвати ряд журналів та видань, а також малювати картини на релігійну тематику та іконостаси у церквах Галичини.

Більшість, якщо не всі святкові листівки Куриласа, ілюструють

релігійну тематику в контексті українських традицій та культури. Саме такі святкові листівки відновлюють у нас душевну благодать, заповнюють палким почуттям, викликають спогади минулого,

знаходяться. З огляду на це, виготовлення святкових листівок завжди було значним, хоча сьогодні, з огляду на поширення електронних та віртуальних послань використання їх дещо зменшилося. Вибираючи свят-

пригадують нам, хто ми та вчать нас плекати та зберігати свою спадщину.

Любов Волинець

